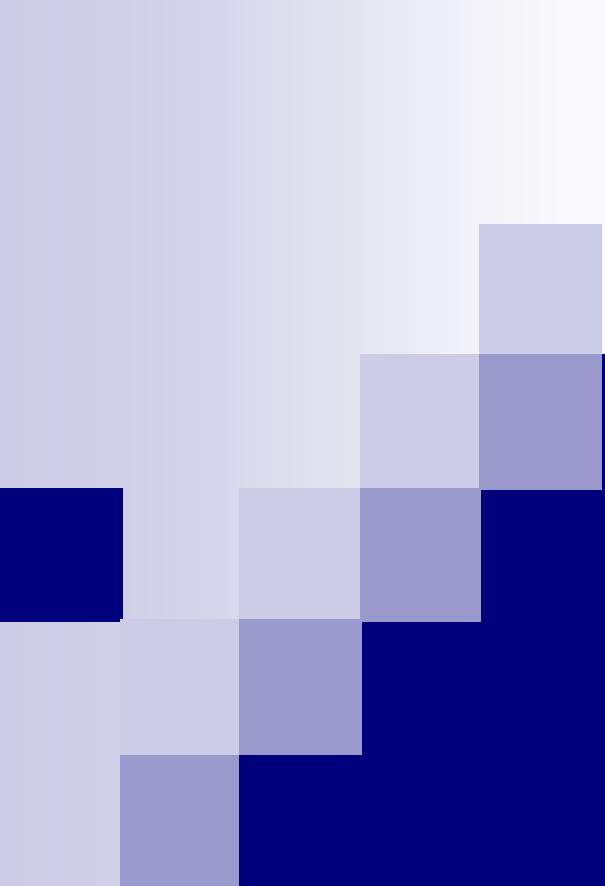

Algoritmizace

Daniel Průša, Robert Pěnička

2025

Rekurzivní algoritmy

- Programovací technika rozděl a panuj
- Odvození časové složitosti

slido

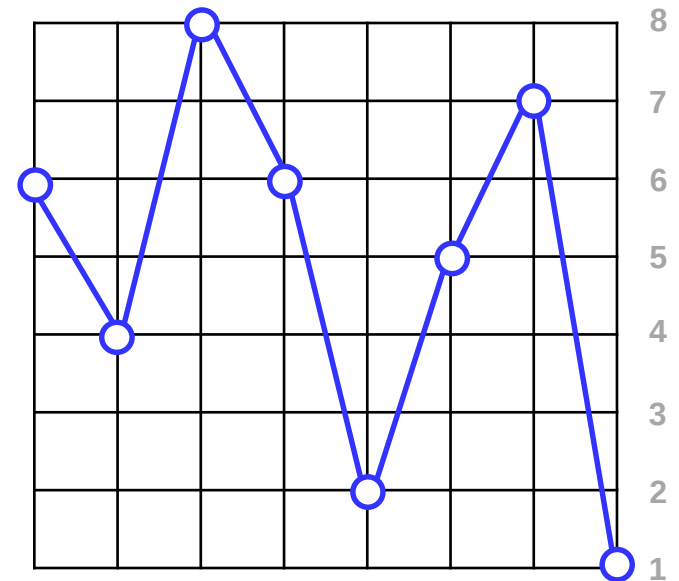
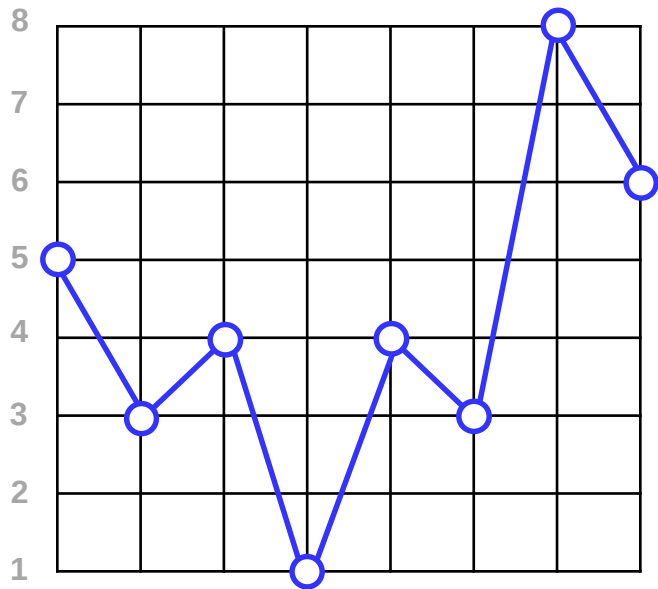

**Join at slido.com
#1526493**

① Start presenting to display the joining instructions on this slide.

Nákup a prodej akcií

Predikce vývoje ceny
v čase:

Úloha: Chceme naplánovat jeden nákup a jeden prodej tak, aby zisk byl maximální možný.

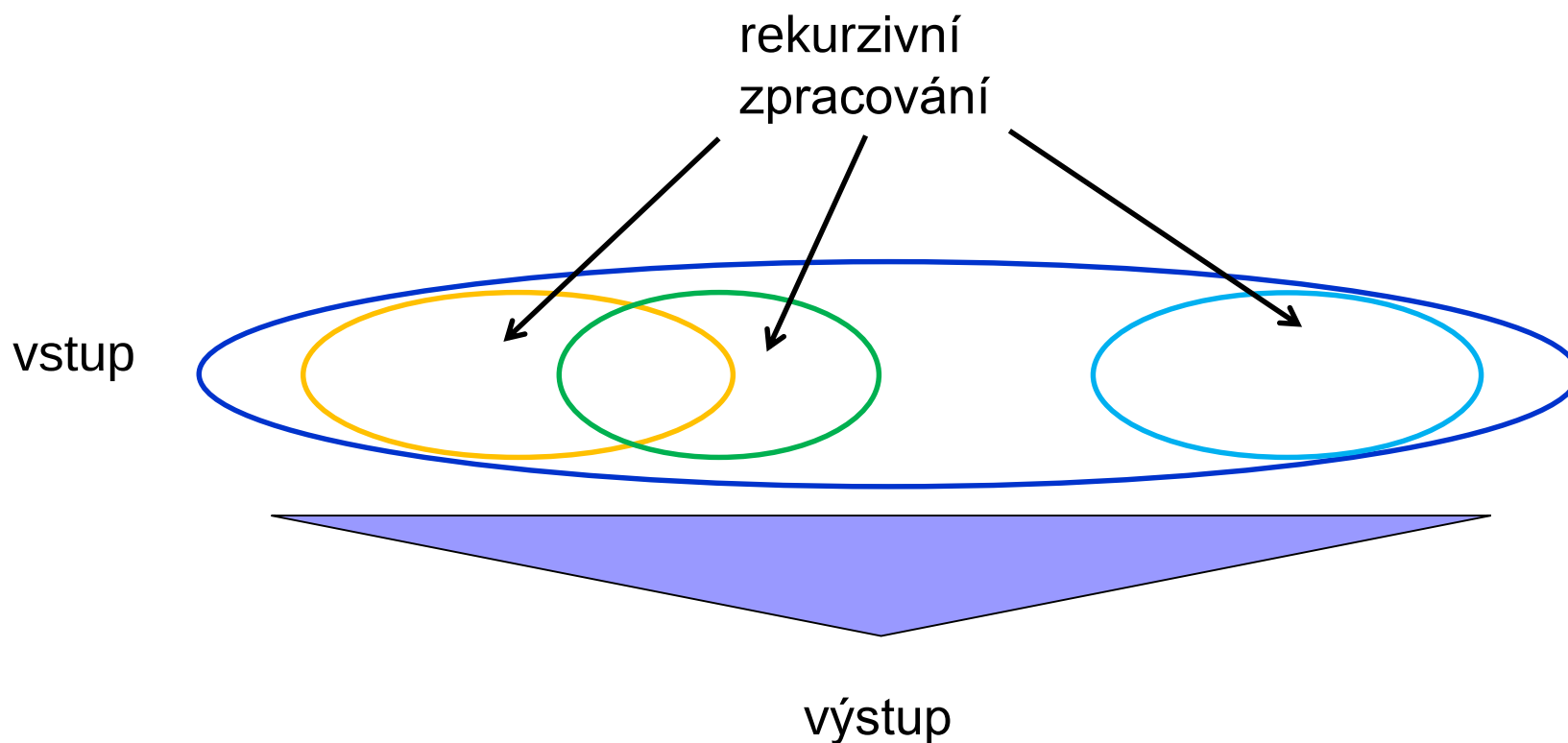
Nákup a prodej akcií

Rekurzivní algoritmus:

```
MaxProfit(int low, int hi, int[] cena):  
    if low == hi then  
        return 0;  
    else  
        mid = (low + hi) / 2;  
        profit_1 = MaxProfit(low, mid, cena);  
        profit_2 = MaxProfit(mid + 1, hi, cena);  
        profit_3 = MAX(mid + 1, hi, cena) -  
            MIN(low, mid, cena);  
        return MAX3(profit_1, profit_2, profit_3);  
    endif
```

Rozděl a panuj

- Divide and conquer, divide et impera
- Programovací technika

- Třídění
- Syntaktická analýza (top-down parsing)
- Násobení velkých čísel
- Násobení matic
- Diskrétní Fourierova transformace

Nákup a prodej akcií

Rekurzivní algoritmus:

```
MaxProfit(int low, int hi, int[] cena):  
    if low == hi then  
        return 0;  
    else  
        mid = (low + hi) / 2;  
        profit_1 = MaxProfit(low, mid, cena);  
        profit_2 = MaxProfit(mid + 1, hi, cena);  
        profit_3 = MAX(mid + 1, hi, cena) -  
                    MIN(low, mid, cena);  
        return MAX3(profit_1, profit_2, profit_3);  
    endif
```

Časovou složitost vyjádříme rekurentně:

$$T(1) = \theta(1)$$

$$T(n) = T\left(\left\lfloor \frac{n}{2} \right\rfloor\right) + T\left(\left\lfloor \frac{n}{2} \right\rfloor\right) + \theta(n), \quad n > 1$$

slido

Audience Q&A Session

① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Převod rekurence na přímé vyjádření

- Přímým vyjádřením složitosti myslíme vyjádření složitosti bez rekurence.
 - Např: $T(n) \in \Theta(\log n)$
- Jaké jsou možnosti řešení?
 - **Substituční metoda**
 - „Uhádneme“ řešení a potom dokážeme, že je správné indukcí.
 - **Metoda rekurzivního stromu**
 - Spočítáme složitost celého rekurzivního stromu.
 - **Použití „kuchařky“** (Master theorem – mistrovská věta)
 - Pro některé speciální tvary rekurentních vztahů známe předem vypočítané řešení dle mistrovské věty.

Substituční metoda

- Řešíme ve dvou krocích
 1. **Odhadneme přesný tvar řešení.**
 - Odhad lze stanovit například pomocí zjišťováním složitosti pro různá vstupní n .
 2. **Matematicky dokážeme, že je náš odhad správný.**
 - Obvykle se dokazuje pomocí matematické indukce.
- Metoda bývá zpravidla velmi účinná.
- Její nevýhodou je určování přesného tvaru řešení v kroku 1 pro které neexistuje obecný postup.

Substituční metoda

$$T(1) = \Theta(1)$$

$$T(n) = T\left(\left\lceil \frac{n}{2} \right\rceil\right) + T\left(\left\lfloor \frac{n}{2} \right\rfloor\right) + \Theta(n), \quad n > 1$$

Zkusme odhadnout, jakou má $T(n)$ asymptotickou složitost.

- A. $T(n) \in \Theta(n)$
- B. $T(n) \in \Theta(n \log n)$
- C. $T(n) \in \Theta(n^2)$
- D. $T(n) \in \Theta(2^n)$

Prodej akcií - jaká je časová složitost?

ⓘ Start presenting to display the poll results on this slide.

Substituční metoda

- $T(1) = d$

$$T(n) = T\left(\left\lceil \frac{n}{2} \right\rceil\right) + T\left(\left\lfloor \frac{n}{2} \right\rfloor\right) + d \cdot n, \quad n > 1$$

- Nejprve mat. indukcí dokážeme $\forall k \geq 1: T(2^k) \leq 2dk2^k$

- Ověříme platnost tvrzení pro $k = 1$:

$$T(2^1) = T(1) + T(1) + 2d = 4d$$

- A s použitím indukčního předpokladu $T(2^k) \leq 2dk2^k$ odvodíme

$$\begin{aligned} T(2^{k+1}) &= T(2^k) + T(2^k) + d2^{k+1} \leq 2dk2^{k+1} + d2^{k+1} \\ &= (2k + 1)d2^{k+1} \leq 2(k + 1)d2^{k+1} = 2d(k + 1)2^{k+1} \end{aligned}$$

Substituční metoda

- Nyní výsledek zobecníme pro každé $n \geq 2$.
- Pro takové n existuje mocnina dvojky n' splňující

$$n \leq n' < 2n$$

- $T(n)$ je neklesající funkce, platí tedy

$$T(n) \leq T(n') \leq 2dn' \log_2 n' < 4dn \log_2(2n) \in O(n \log n)$$

slido

Audience Q&A Session

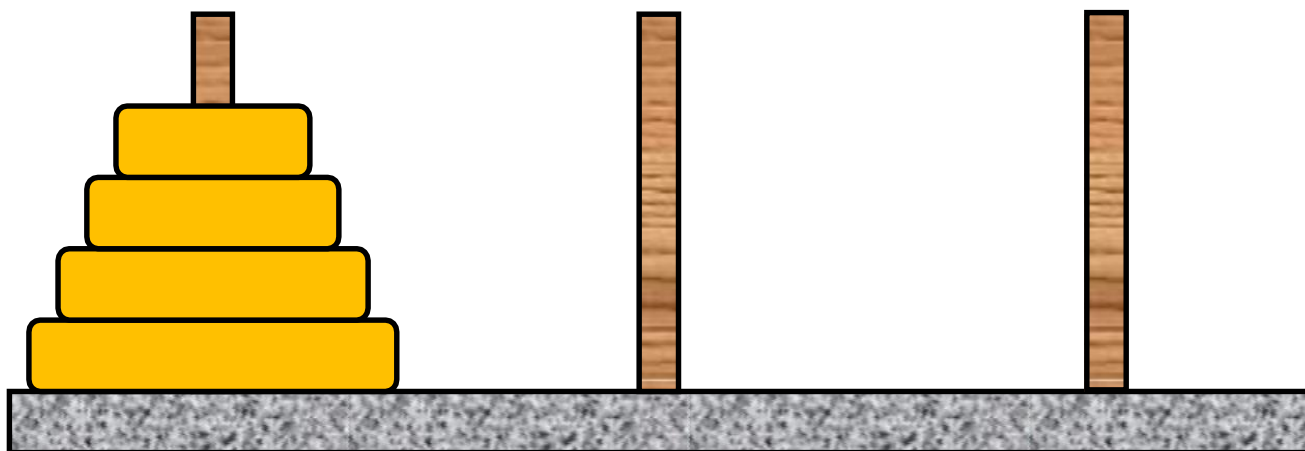
① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Hanojská věž

Úkol: přemístit disky z tyče vlevo na tyč vpravo

Pravidla:

- disky přesouváme pouze jednotlivě, z tyče na tyč
- větší disk nesmí nikdy ležet na menším disku

Hanojská věž

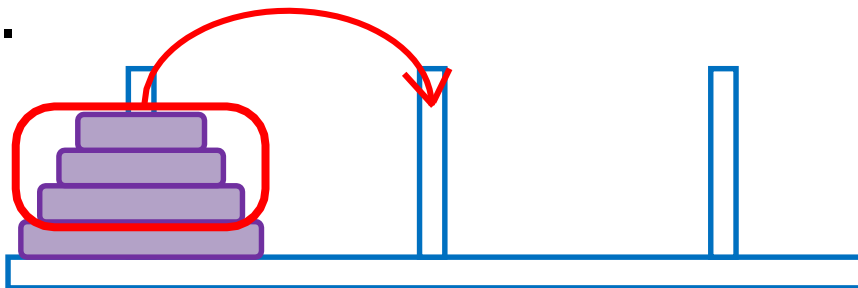

<https://www.youtube.com/watch?v=CBM1zE9vFnE>

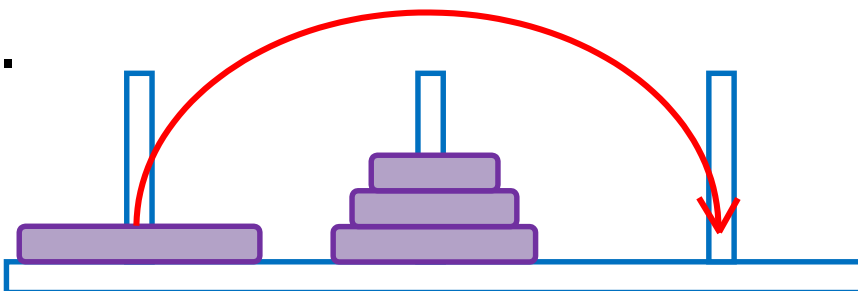
Hanojská věž

Rekurzivní algoritmus:

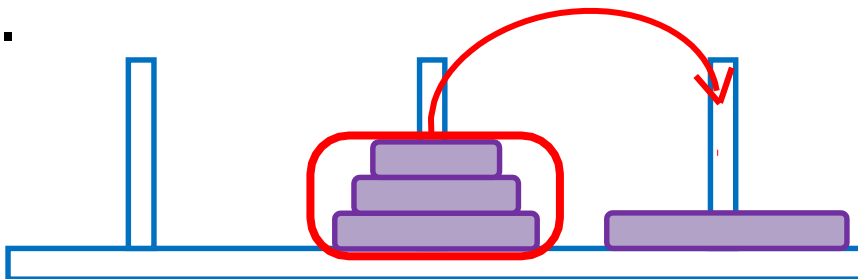
1.

2.

3.

odkud, přes, kam

Hanoj(n, t1, t2, t3):

if n > 0 then

Hanoj(n-1, t1, t3, t2);

přesuň disk z t1 na t3;

Hanoj(n-1, t2, t1, t3);

endif

Hanoj(4, 1, 2, 3);

Hanojská věž

Časová složitost je úměrná počtu tahů (přesunů), které provedeme.

```
Hanoj(n, t1, t2, t3):  
  if n > 0 then  
    Hanoj(n-1, t1, t3, t2);  
    přesuň disk z t1 na t3;  
    Hanoj(n-1, t2, t1, t3);  
  endif
```

$$T(1) = 1,$$

$$T(n) = 2T(n-1) + 1, \quad n > 1.$$

Substituční metoda

■ $T(1) = 1,$
 $T(n) = 2T(n - 1) + 1, \quad n > 1.$

Zkusme odhadnout asymptotickou složitost funkce $T(n)$.

- A. $T(n) \in \Theta(n)$
- B. $T(n) \in \Theta(n \log n)$
- C. $T(n) \in \Theta(n^2)$
- D. $T(n) \in \Theta(2^n)$

Hanojská věž - jaká je časová složitost?

① Start presenting to display the poll results on this slide.

Substituční metoda

- $T(1) = 1,$
 $T(n) = 2T(n - 1) + 1, \quad n > 1.$

Dokážeme $T(n) = 2^n - 1$

- Pro $n = 1$:

$$2^1 - 1 = 1 = T(1)$$

- Pro $n > 1$:

$$\begin{aligned} T(n + 1) &= 2T(n) + 1 = 2(2^n - 1) + 1 = 2^{n+1} - 2 + 1 \\ &= 2^{n+1} - 1 \end{aligned}$$

slido

Audience Q&A Session

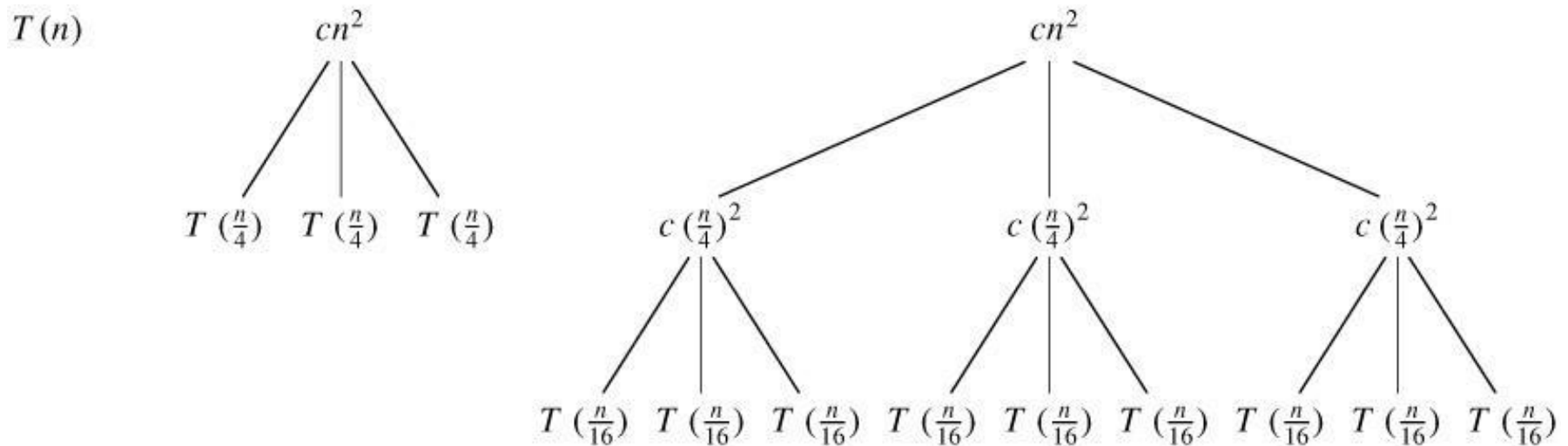
① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Metoda rekurzivního stromu

- Příklad:

$$T(n) = 3 \cdot T\left(\frac{n}{4}\right) + cn^2$$

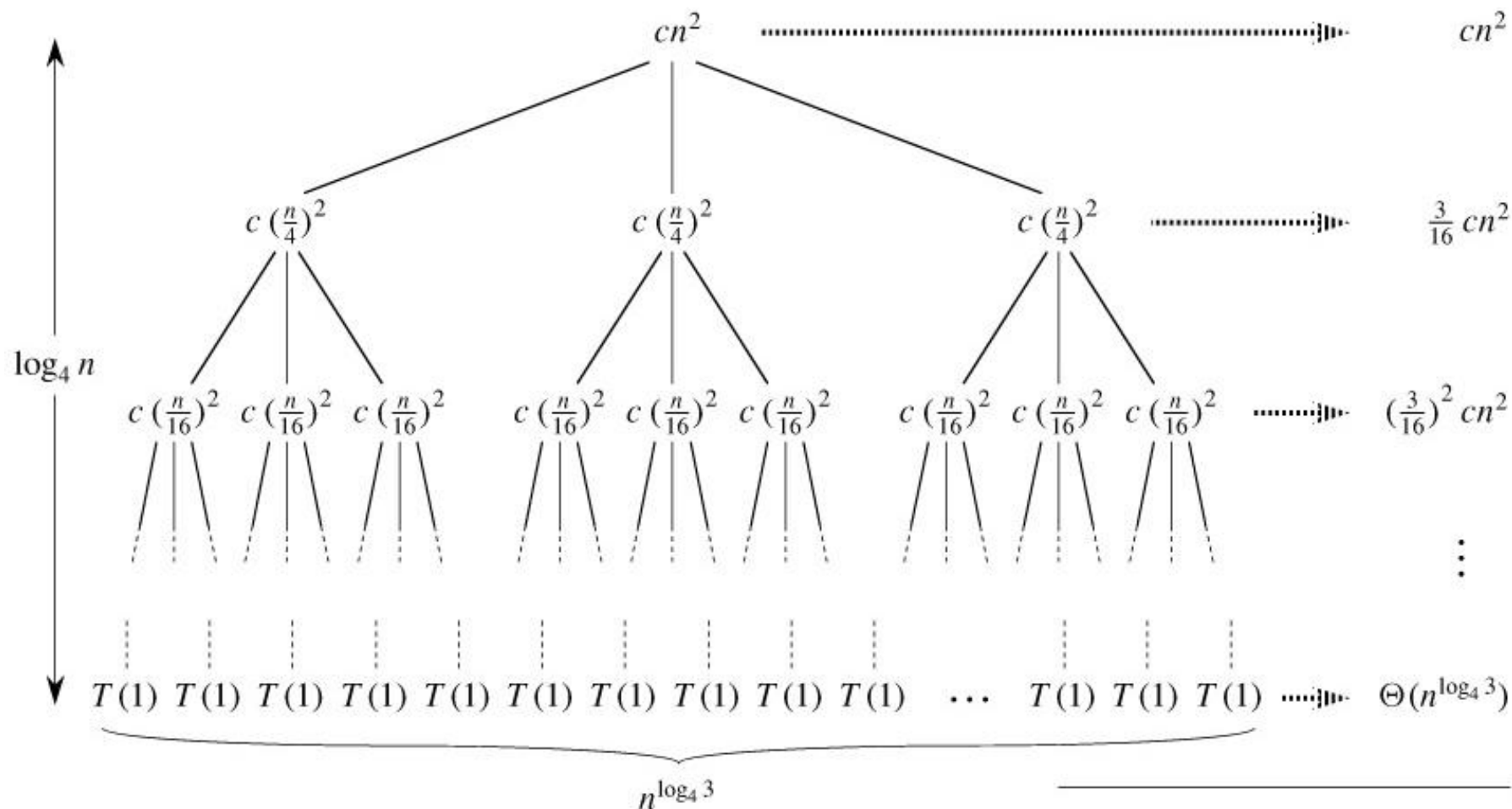
- Iterativně rozkládáme do rekurzivních stromů:

- Pro každý strom platí, že součet všech uzlů dá složitost $T(n)$ podle původního rekurentního vztahu.
- Rekurzivní stromy jsou pouze grafická vizualizace rozvoje rekurentního vztahu.

Metoda rekurzivního stromu

- Výsledný strom má následující tvar:

- Vyjádříme součty v patrech a patra sečteme:

$$O(n^2)$$

Metoda rekurzivního stromu

- Výsledný rekurzivní strom má $3^{\log_4 n}$ listů, z čehož odvodíme

$$\begin{aligned} 3^{\log_4 n} &= \left(4^{\log_4 3}\right)^{\log_4 n} = 4^{(\log_4 3) \cdot (\log_4 n)} \\ &= \left(4^{\log_4 n}\right)^{\log_4 3} = n^{\log_4 3} \end{aligned}$$

Metoda rekurzivního stromu

- Součet pater spočítáme následovně:

$$\begin{aligned} T(n) &= cn^2 + \frac{3}{16}cn^2 + \left(\frac{3}{16}\right)^2 cn^2 + \dots + \left(\frac{3}{16}\right)^{\log_4 n - 1} cn^2 + \Theta(n^{\log_4 3}) \\ &= \sum_{i=0}^{\log_4 n - 1} \left(\frac{3}{16}\right)^i cn^2 + \Theta(n^{\log_4 3}) \\ &< \sum_{i=0}^{\infty} \left(\frac{3}{16}\right)^i cn^2 + \Theta(n^{\log_4 3}) \\ &= \frac{1}{1 - (3/16)} cn^2 + \Theta(n^{\log_4 3}) \\ &= \frac{16}{13} cn^2 + \Theta(n^{\log_4 3}) \\ &= O(n^2) . \end{aligned}$$

podle vzorce $\sum_{i=0}^{\infty} q^i = \frac{1}{1-q}$
kde $0 < q < 1$

Audience Q&A Session

① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Mistrovská věta

- Master theorem nebo také kuchařková věta
- Řeší složitost rekurentní funkce tvaru

$$T(n) = a T(n/b) + f(n)$$

kde $a \geq 1$ a $b > 1$ jsou konstanty

a $f(n)$ je asymptoticky kladná funkce.

- Zaokrouhlení u členu $T(n/b)$ na $T(\lfloor n/b \rfloor)$ nebo $T(\lceil n/b \rceil)$ neovlivní v tomto případě výslednou složitost.
- Lze aplikovat na Mergesort, binární vyhledávání, hledání mediánu, Strassenův algoritmus pro násobení matic, ...

Mistrovská věta

Nechť jsou $a \geq 1$ a $b > 1$ konstanty, necht' je $f(n)$ asymptoticky kladná funkce a necht' $T(n)$ je definováno pro nezáporná celá čísla rekurencí $T(n) = a T(n/b) + f(n)$, kde n/b má význam buď $\lfloor n/b \rfloor$ nebo $\lceil n/b \rceil$. Potom lze $T(n)$ asymptoticky vyjádřit následovně:

1. Pokud $f(n) \in O(n^{\log_b(a)-\varepsilon})$ pro nějakou konstantu $\varepsilon > 0$, potom

$$T(n) \in \Theta(n^{\log_b(a)}).$$

2. Pokud $f(n) \in \Theta(n^{\log_b(a)})$, potom

$$T(n) \in \Theta(n^{\log_b(a)} \log(n)).$$

3. Pokud $f(n) \in \Omega(n^{\log_b(a)+\varepsilon})$ pro nějakou konstantu $\varepsilon > 0$ a pokud $a f(n/b) \leq c f(n)$ pro nějakou konstantu $c < 1$ a všechna dostatečně velké n , potom

$$T(n) \in \Theta(f(n)).$$

Použití „kuchařky“ – příklad 1

- Příklad 1 (Strassenův algoritmus):

$$T(n) = 7 \cdot T(n/2) + \Theta(n^2)$$

- Z toho dostáváme, že $a = 7$, $b = 2$, $f(n) \in O(n^{\log_2(7)-0.5})$.
Jedná se tedy o případ číslo 1.

- Dostáváme složitost:

$$T(n) \in \Theta(n^{\log_2(7)}) \subseteq \Theta(n^{2.8074})$$

Použití „kuchařky“ – příklad 2

- Příklad 2 (Nákup a prodej akcií):

$$T(n) = 2 \cdot T(n/2) + \Theta(n)$$

- Z toho dostáváme, že $a = 2$, $b = 2$,

$$f(n) \in \Theta(n) = \Theta(n^{\log_2(2)}) .$$

Jedná se tedy o případ číslo 2.

- Dostáváme složitost:

$$T(n) \in \Theta(n \cdot \log(n))$$

Použití „kuchařky“ – příklad 3

- Příklad 3 (fiktivní):

$$T(n) = 3 \cdot T(n/4) + n \log(n)$$

- Z toho dostáváme, že $a = 3$, $b = 4$,

$$f(n) = n \log(n) \text{ a víme, že } n^{\log_4(3)} = O(n^{0.793}) .$$

Platí tedy, že $f(n) \in \Omega(n^{\log_4(3)+0.2})$.

Pokud by se mělo jednat o případ 3 musí ještě platit pro $c < 1$ a všechna dostatečně velká n , že $a f(n/b) \leq c f(n)$ tedy $a f(n/b) = 3(n/4)\log(n/4) \leq (3/4)n \log(n) = c f(n)$ pro $c = 3/4$.

- Dostáváme složitost:

$$T(n) \in \Theta(n \log(n))$$

slido

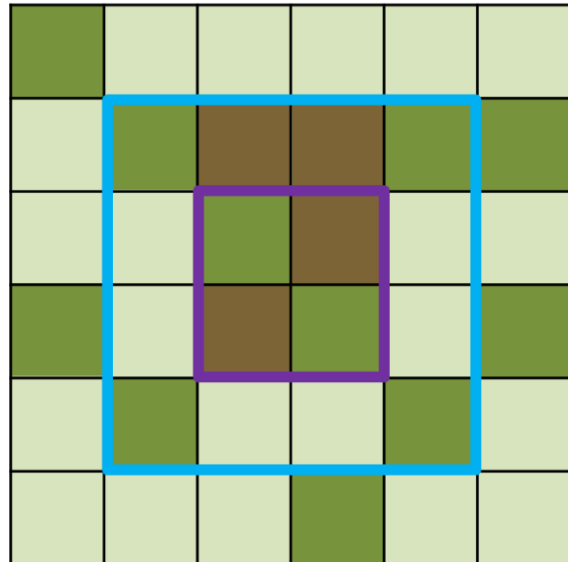

Audience Q&A Session

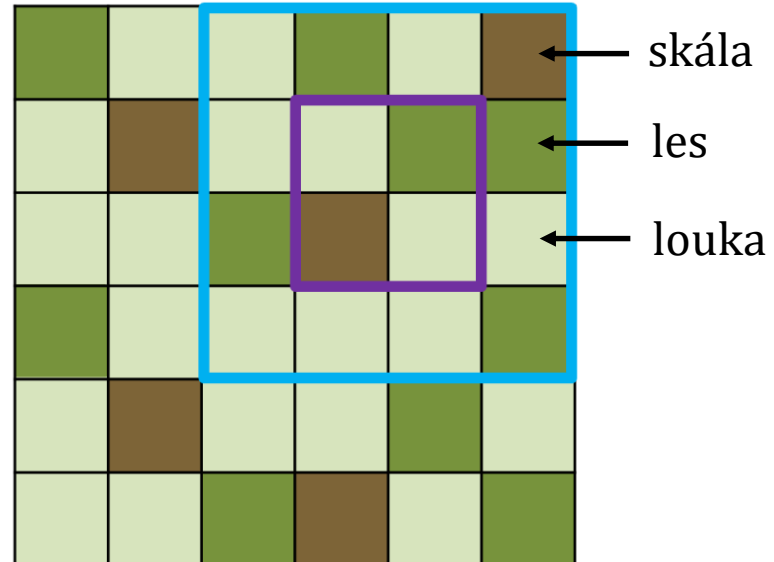
① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Domácí úloha

a) $N = 6, K = 4, S = 2$

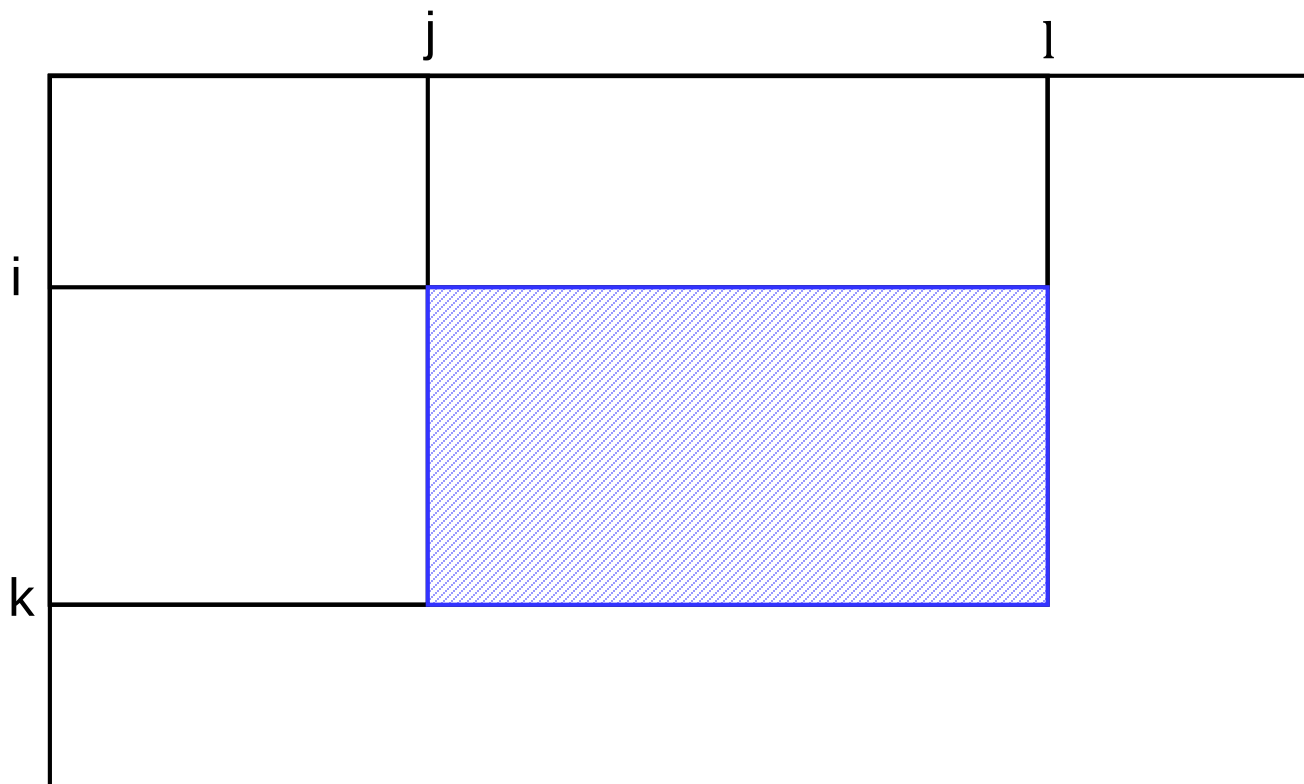
b) $N = 6, K = 4, S = 1$

Plocha $N \times N$.

Hledáme v ní plochu $K \times K$, která obsahuje maximální počet lesů a jejíž centrální část má alespoň S skal.

2D prefixové součty

Výpočet součtu v modrém obdélníku: $P[k,l] - P[i,l] - P[k,j] + P[i,j]$

Viz programátorská kuchařka:

<https://ksp.mff.cuni.cz/kucharky/zakladni-algoritmy/>

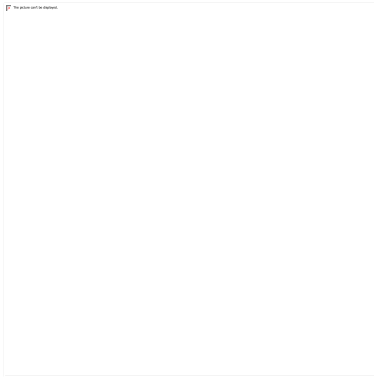
slido

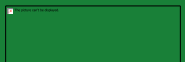
Audience Q&A Session

① Start presenting to display the audience questions on this slide.

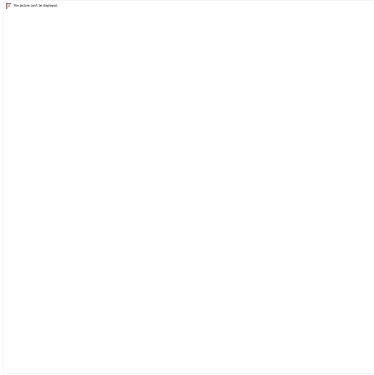
What is the main idea behind the divide and conquer technique?

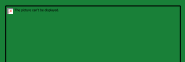
The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

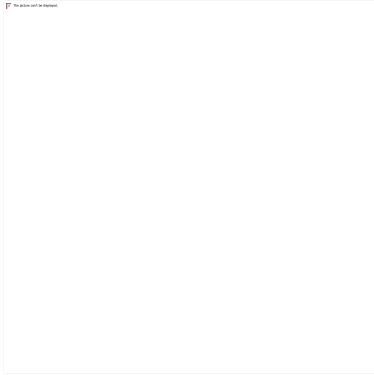
Which of the following algorithms uses divide and conquer?

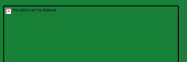
The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

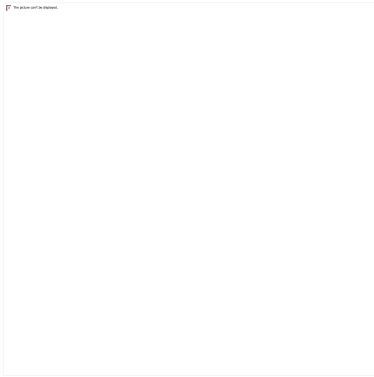
In divide and conquer, what is the 'conquer' step?

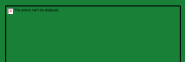
The Slido app must be installed on every computer
you're presenting from

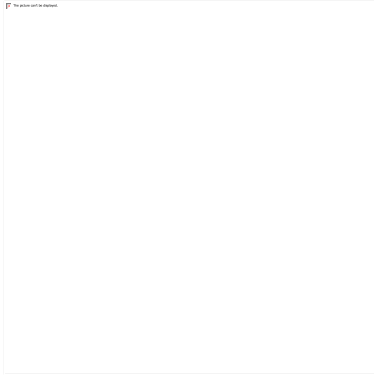
Which of the following is NOT a divide and conquer algorithm?

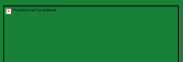
The Slido app must be installed on every computer
you're presenting from

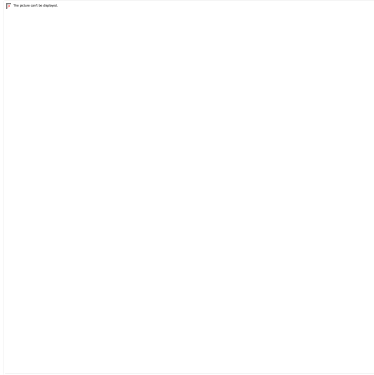
What is the time complexity of MergeSort?

The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

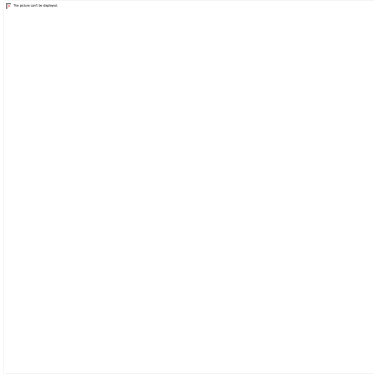
What is the Master Theorem used for?

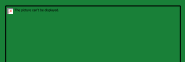
The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

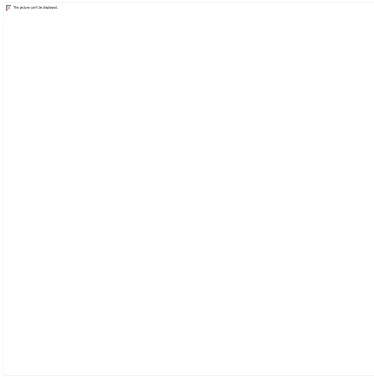
Which type of algorithm analysis does the Master Theorem apply to?

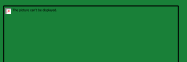
The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

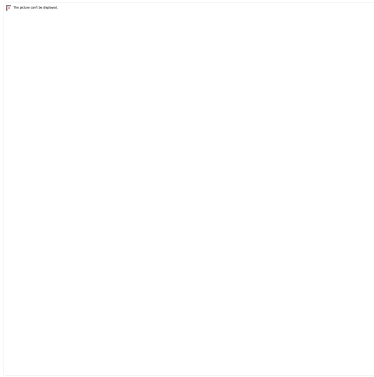
In the Master Theorem, what does the variable 'a' represent?

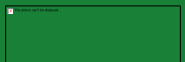
The Slido app must be installed on every computer
you're presenting from

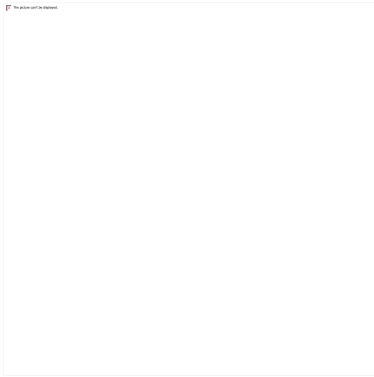
What is the form of the recurrence relation addressed by the Master Theorem?

The [Slido app](#) must be installed on every computer you're presenting from

Which case of the Master Theorem applies if $f(n) = O(n^c)$ with $c < \log_b(a)$?

The Slido app must be installed on every computer you're presenting from

